

הדייג, השועל והזאב

(זה סיפורו של סבא יוחנן)

זהו סיפור מיוחד. הוא מיוחד משני טעמים - אחד - כי יש בו למעשה שני סיפורים שונים המתקשרים זה בזה והשני - כי זה סיפור שסיפר לי האבא שלי כשישבתי אצלו על הברכיים (כן, כן, גם אני הייתי פעם ילד קטן וישבתי על הברכיים של אבא).

ולפני הסיפור אבא שלי תמיד אמר שהוא שמע אותו מאבא שלו, כשהוא ישב אצלו על הברכיים (ולי היה זה משונה מאד שאבא שלי ישב על הברכיים של מישהו). לכן זה למעשה סיפור מסבא של סבא שלכן ואולי אפילו של סבא של סבא של סבא.

ואני את הסיפור סיפרתי לילדיי: עלס - הדודה שלכן, וענבל - האמא שלכן, ואסא - הדוד שלא הכרתן, כשהם ישבו אצלי על הברכיים והקשיבו ברוב קשב. וכך סיפר לי אבא שלי:

לפני הרבה שנים חי בארץ פולין אדם עני. הוא גר עם אשתו בבקתה קטנה עשויה קרשי עץ עם גג משופע המכוסה באלומות קש (כי כך בנו שם בתים בכפרים הפולנים). היה לו סוס אחד ועגלה, כמה תרנגולות שהסתובבו בחצר וכמה יונים על גג הבית. אשתו דאגה לבישול ולכביסה וגדלה קצת ירקות ליד הבית, והוא עצמו דאג לפרנסה. לא הייתה לו עבודה קבועה; בקיץ הוביל בעגלה עצים ותבואה עבור סוחרים בעיר. ובחורף כשהשלג כיסה את פני האדמה (כי בפולין בחורף קר מאד ויורד שם שלג רב), לא עשה הובלות, אבל

בכדי שיהיה מה לאכול לו ולאשתו, הלך לדוג בחכה. כמה קילומטרים מביתו היה אגם גדול ובו דגים שונים, קרפיונים ואמנונים וזאב המים וצלופחים ועוד אחרים. אבל לא כל כך פשוט לדוג באגם בחורף, כי פני המים קופאים ומתכסים בקרח עבה. לכן הדייג שלנו לקח איתו תמיד גרזן וחצב בקרח חור לא גדול, בדיוק כזה שניתן להכניס בו וו חכה עם פיתיון ולהוציא דרכו דג שנתפס. החור היה קטן ובמשך לילה תמיד התכסה בקרח חדש, כך שהיה צריך כל בוקר לחצוב אותו מחדש.

ובכן, יום אחד רתם הדייג את הסוס לעגלה (הדודה עלם שלכן, כשהייתה קטנה ושמעה את הסיפור, אמרה כאן תמיד: "לא סוס - טרקטור", כי היא ידעה שאצלנו בקיבוץ רק טרקטור מושך עגלות), ויצא לדרך. הדרך הובילה ביער עבות בו היו חיות בר רבות - סנאים, קיפודים, חזירי בר, עכברי שדה וציפורים לרוב. וגם שועל אחד - ערמומי מאד, וזאב אחד, לא כל כך ערמומי ולא כל כך חכם, ואולי אפילו לגמרי לא חכם, ואולי אפילו טיפש - טיפש גמור.

החורף באותה השנה היה קשה מאד. האדמה קפאה וכל החיות הקטנות הסתתרו במחילות תחת פני הקרקע. הזאב והשועל שלא מצאו להם טרף הסתובבו ביער רעבים ביותר.

אבל נחזור לדייג שלנו. הוא הגיע לאגם, חצב חור קטן בקרח, נעץ תולעת על וו החכה והוריד אותו למים. גם הדגים היו רעבים בחורף קשה זה וכשדג ראשון ראה את התולעת, תפס אותה בפה - ויחד איתה את הוו. הוציא הדייג את הדג מהמים ושוב הוריד את החכה לחור שבקרח. כך פעם אחר פעם נתפסו הדגים בחכה ולקראת צהריים יכול היה הדייג להעמיס את השלל שלו על העגלה, שאמנם לא הייתה מלאה, אבל היו בה דגים רבים. הוא רתם שוב את הסוס ושמח מהצלחתו התחיל לנסוע הביתה.

כאמור גם בדרך הביתה נסע הדייג דרך היער. השועל הרעב, שהסתובב דווקא בקרבת הדרך, שמע את רעש העגלה והציץ מבין העצים. ראה עגלה והריח ריח של דגים. בלי לחשוב הרבה רץ אחרי העגלה וקפץ עליה וראה - המון דגים על העגלה. הדייג שכיוון את הסוס ושר מרוב שמחה, אפילו לא הרגיש שיש לו כעת נוסע סמוי.

והשועל בינתיים התחיל לטרוף דג ועוד דג ועוד דג עד ששבע. כבר רצה לרדת מהעגלה ולחזור היערה, אבל היה לו חבל להשאיר את הדגים הטעימים על העגלה. מה עשה? תפס דג אחד בזנבו והשליך אותו אל הדרך, תפס דג שני והשליך אותו אחריו, וכך דג שלישי, ורביעי וחמישי... עד שלא נשארו דגים על העגלה כלל. אז קפץ ממנה בעצמו, ורץ בדרך כשהוא אוסף את הדגים ומביא אותם למאורתו שביער.

הדייג המשיך בינתיים לנסוע לבית שלו. אשתו יצאה לקראתו והוא סיפר לה בשמחה איזה יום דייג מוצלח היה לו. "לא רק שדגים יספיקו לנו לשבוע שלם, עוד נוכל להביא קצת לשוק, למכירה" - אמר. אוי היה לו ווי היה לו כאשר הביט בעגלה ומצא שהיא ריקה. באותו ערב עצוב היה בביתו של הדייג.

ובינתיים השועל אסף את כל הדגים שעל הדרך, התיישב בין העצים ונגס בדג אחרי דג. באותו זמן עבר שם הזאב, שלא אהב במיוחד את השועל, אבל היה רעב מאד. כשראה את שפע הדגים שאסף השועל, התקרב ואמר בקול מתוק: "שועל הטוב והחכם, תן לי דג אחד, רעב אני מאד".

"רררר..." - ענה השועל בהוספו את שיניו החדות, והזאב אמר שוב:

"שועלי החביב, דג, דגיג אחד קטן תן לי, ללקק רק, להריח רק".

"רררר..." - ענה השועל.

"שועלי, ידידי החביב, רק עצם אחד של דג קטן, רק עצם למצוץ אותה תן לי".

והשועל הערמומי אמר:

"בעצם למה שלא תלך ותדוג לך דגים בעצמך. הרי זה פשוט מאד".
"ואיך עושים זאת?" - שאל הזאב.

"הדייג שדג קודם דגים באגם, חצב שם חור בקרח" - ענה לו השועל -
"פשוט תתיישב על הקרח ותוריד את זנבך הארוך לתוך המים. הדגים יתפסו
לזנבך וכשתחליט שיש לך מספיק דגים, משוך את זנבך החוצה עם הדגים
יחד".

עליז ושמח היה הזאב, הנה קיבל עצה טובה. המתין בסבלנות לשקיעת החמה
ואז יצא אל האגם. חיפש ומצא את החור שעשה הדייג, התיישב על הקרח, טבל
את זנבו במים הקרים וחיכה. מובן ששום דג לא נתפס אל זנבו, אבל בינתיים
פני המים בחור התחילו לקפוא וזנב הזאב התחיל להיתפס בקרח החדש. אחרי
זמן מה ניסה הזאב להוציא את הזנב והרגיש שקשה למשוך אותו החוצה. "או,
נתפסו כבר קצת דגים" - חשב - "אבל נחכה עוד קצת, שיתפסו יותר".

אחרי זמן ניסה למשוך את זנבו שוב והרגיש שזה יותר קשה מקודם. "הו, הו,
עכשיו יש כבר יותר דגים, טוב שיש לי סבלנות, נחכה עוד קצת". כך חיכה עד
שהקרח סביב זנבו התקשה לגמרי והזנב נתפס חזק. "עכשיו זה מספיק" - אמר
הזאב הטיפש לעצמו - "נוציא את הדגים ונחזור ליער, לאכול אותם". והתחיל
למשוך בזנבו - אבל זה לא זז; משך עוד יותר חזק - אך ללא הועיל. "כל כך
הרבה דגים על הזנב שלי?" - חשב. הסתכל לאחור והנה - זנבו כולו תפוס
בקרח ולא רואים אותו בכלל. התחיל הזאב למשוך את זנבו חזק, חזק, אך זה
תפוס היה בקרח חזק יותר. כך נשאר הזאב הטיפש יושב על הקרח עד הבוקר.

ובבוקר באו דייגים אל האגם וראו פתאום זאב, היושב באמצע האגם על הקרח ולא זו. רצו אליו עם גרזנים ומקלות כדי להרביץ לו. נבהל הזאב מאד, משך בכוח רב וקרע את הזנב וברח כמה שרק כוחו בו .

חזר הזאב הטיפש ליער - בלי זנב. אבל בינתיים השועל הערמומי סיפר את המעשה לכל תושבי היער ואלה קיבלו את הזאב בצחוק גדול ובקריאות: "זאב, זאב, איך הצליח הדייג, כמה דגים תפסת, ומה קרה לזנבך - האם זו האופנה החדשה להתהלך בלי זנב?"

הזאב המסכן רץ מהר לעומק היער, הסתתר במאורתו ונשבע שאם אי-פעם יצליח לתפוס את השועל הנבזה אזי.. אזי...